

Številka: Up-427/15-8

Datum: 14. 11. 2017

SKLEP

Senat Ustavnega sodišča je v postopku za preizkus ustavne pritožbe, ki jo je vložila Brigitte Krimbacher, Republika Avstrija, ki jo zastopa Slavka Grabrovec-Junger, odvetnica na Ptuju, na seji 14. novembra 2017

sklenil:

- 1. Ustavna pritožba zoper sodbo Upravnega sodišča, Oddelka v Mariboru, št. II U 195/2013 z dne 3. 7. 2013 se sprejme v obravnavo.**
- 2. Ustavna pritožba zoper sklep Vrhovnega sodišča št. X Ips 245/2013 z dne 22. 4. 2015 se ne sprejme.**

OBRAZLOŽITEV

1. Z izpodbijano sodbo je Upravno sodišče zavrnilo pritožnično tožbo zoper odločbi upravnih organov o zavrnitvi zahteve za denacionalizacijo nepremičnega premoženja, ki je bilo pritožničinemu očetu podržavljeno na podlagi Odloka o prehodu sovražnikovega imetja v državno svojino, o državnem upravljanju imetja odsotnih oseb in o zasegi imetja, ki so ga okupatorske oblasti prisilno odtujile (Uradni list DFJ, št. 2/45 – v nadaljevanju Odlok AVNOJ). Pritrdilo je odločitvi upravnih organov, da pritožnica skladno z drugim odstavkom 10. člena v zvezi z 12. členom Zakona o denacionalizaciji (Uradni list RS, št. 27/91-I, 31/93, 65/98 in 66/2000 – v nadaljevanju ZDen) ni upravičena do denacionalizacije tega premoženja, ker je imel njen oče pravico dobiti odškodnino za odvzeto premoženje od Republike Avstrije na podlagi Pogodbe o poravnavi škode izgnancem, preseljencem in pregnancem, o ureditvi drugih finančnih vprašanj in vprašanj s socialnega področja (t. i. Finančna in izravnalna pogodba – v nadaljevanju FIP),¹ ki sta jo 27. 11. 1961 sklenili Zvezna republika Nemčija (v nadaljevanju ZR Nemčija) in Republika Avstrija, ter zakonov, ki jih je na podlagi te pogodbe sprejela Republika Avstrija (v nadaljevanju izvedbeni

¹ *Vertrag zwischen der Republik Österreich und der Bundesrepublik Deutschland zur Regelung von Schäden der Vertriebenen, Umsiedler und Verfolgten, über weitere finanzielle Fragen und Fragen aus dem sozialen Bereich (Finanz- und Ausgleichsvertrag, BGBl, št. 76/62).*

predpisi).² Po mnenju sodišča za presojo z vidika drugega odstavka 10. člena ZDen ni nujno, da je bila podlaga za odškodovanje v smislu navedene zakonske določbe mirovna ali mednarodna pogodba, ki jo je sklenila ali je k njej pristopila FLRJ oziroma SFRJ (v nadaljevanju nekdanja Jugoslavija). S FIP je bila vzpostavljena pravna podlaga za plačilo odškodnine za škodo, povzročeno v času od anšlusa (priključitve Avstrije k nemškemu rajhu) do konca druge svetovne vojne, v kateri je bila tedanja Nemčija agresor. Ker opredelitev predmeta podržavljenja v določbah Odloka AVNOJ, ki so bile v obravnavanem primeru podlaga za podržavljenje, kaže na reparacijski značaj tega predpisa, je sodišče pritrdilo oceni, da pomeni FIP z izvedbenimi predpisi pravni vir, ki je urejal odškodnino za premoženje, ki je bilo podržavljeno na podlagi Odloka AVNOJ. Za presojo, da je imela oseba pravico dobiti odškodnino od Republike Avstrije, po oceni sodišča zadošča že, da je spadala v krog oseb, ki so bile v prilogah FIP določene kot upravičenci do odškodnine. Zato organi odločanja tudi niso dolžni ugotavljati, kakšne konkretne pravice bi šle upravičencu po avstrijskih predpisih, saj bi to pomenilo določanje odškodnine po teh predpisih in bi presegalo odločanje o zahtevkih na podlagi ZDen, prav tako pa tudi niso vezani na potrdila avstrijskih državnih organov o tem, ali je imela oseba pravico dobiti odškodnino od Republike Avstrije, saj gre za potrdila o tujem pravu v smislu 12. člena Zakona o mednarodnem zasebnem pravu in postopku (Uradni list RS, št. 56/99 – ZMZPP) oziroma 7. člena Evropske konvencije o obvestilih o tujem pravu (Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o obvestilih o tujem pravu, Uradni list RS, št. 20/98, MP, št. 4/98 – MEKOTP), ki lahko potrjujejo le obstoj veljavne pravne podlage za pridobitev odškodnine od Republike Avstrije. Kolikor iz njih izhaja, da oseba na podlagi FIP ni imela pravice do odškodnine, pa ta potrdila pomenijo le nezavezujoče mnenje avstrijskega organa o določitvi odškodnine, ki ga je ta organ utemeljil na avstrijski izvedbeni zakonodaji.

2. Zoper sodbo Upravnega sodišča je pritožnica vložila revizijo, ki jo je Vrhovno sodišče z izpodbijaním sklepom kot nedovoljeno zavrglo. Po presoji revizijskega sodišča namreč pritožnica ni izkazala uveljavljenih pogojev za dovoljenost revizije iz drugega odstavka 83. člena Zakona o upravnem sporu (Uradni list RS, št. 105/06, 62/10 in 109/12 – v nadaljevanju ZUS-1), saj z navedbami v reviziji ni zadostila trditvenemu in dokaznemu bremenu glede izpolnjenosti vrednostnega pogoja za dovoljenost revizije, prav tako pa ni natančno in konkretno opredelila pravnega vprašanja, ki naj bi bilo pomembno za odločitev v zadevi, in tudi ne zatrjevanega odstopa od sodne prakse.

² Sodišče se v zvezi s tem sklicuje na Zakon o razširitvi področja uporabe Zakona o povračilu škode zaradi okupacije z dne 13. junija 1962 (*Erweiterung des Anwendungsbereiches des Besatzungsschäden- und des Kriegs- und Verfolgungssachschädengesetz*, BGBl, št. 176/62), Zakon o povrnitvi škode preseljencem in pregnancem z dne 13. junija 1962 (*Umsiedler- und Vertreibenen- Entschädigungsgesetz*, BGBl, št. 177/62 – v nadaljevanju UVEG) in Zakon o prijavi premoženjskih škod, ki so nastale zaradi razselitve ali izгона, z dne 14. decembra 1961 (*Anmeldegesetz*, BGBl, št. 12/62 – v nadaljevanju Zakon o prijavi škode).

3. Pritožnica izpodbija obe sodni odločbi. Zatrjuje kršitev pravic iz drugega odstavka 14. člena in 22. člena Ustave ter 14. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – EKČP). Meni, da je z navedbo vrednosti podržavljenih nepremičnin izpolnila trditveno in dokazno breme glede izpolnjenosti z ZUS-1 določenega vrednostnega pogoja za dovoljenost revizije, natančno pa naj bi tudi pojasnila, zakaj nosilno stališče sodbe Upravnega sodišča o upoštevnosti FIP in izvedbenih predpisov kot pravne podlage v smislu drugega odstavka 10. člena ZDen odstopa od uveljavljenih stališč upravnosodne prakse. Ta stališča in materialni predpisi, na podlagi katerih so bila sprejeta, naj bi bila Vrhovnemu sodišču znana, zato naj bi bila neutemeljena njegova zahteva, da bi morala obstoj zatrjevanih kršitev ustavnih in konvencijskih pravic pritožnica izkazati s predložitvijo ali citiranjem sodnih odločb, iz katerih ta stališča izhajajo. Nosilno stališče izpodbijane sodbe Upravnega sodišča, po katerem FIP in izvedbeni predpisi pomenijo upošteveno pravno podlago v smislu drugega odstavka 10. člena ZDen in s tem podlago za zavrnitev denacionalizacijskega zahtevka, naj bi Vrhovno sodišče sprejelo šele v sodbi št. X Ips 85/2013 z dne 27. 11. 2014. Čeprav naj bi bili pravni akti, na katere se sklicuje Upravno sodišče, v Uradnem listu Republike Avstrije objavljeni že leta 1962, se vse do jeseni 2010, ko naj bi bilo po podatkih Ministrstva za pravosodje pravnomočno rešenih 98,5 % denacionalizacijskih zadev, zavezanci za denacionalizacijo, upravni organi in sodišča nanje ne bi sklicevali. Če naj bi ti pravni akti res pomenili pravno podlago za presojo, ali je izpolnjen izključitveni razlog iz drugega odstavka 10. člena ZDen, bi bili na njihovi podlagi zavrnjeni že številni zahtevki za vrnitev premoženja oseb nemške narodnosti, ki so se po vojni odselile v Republiko Avstrijo ali v ZR Nemčijo, kar pa naj iz dotedanje upravnosodne prakse ne bi izhajalo. Pritožnica meni, da potek časa (več kot dvajset let po uveljavitvi ZDen) ali pomanjkanje denarja za plačilo odškodnin v obveznicah kot oblike denacionalizacije ne moreta biti ustavno dopustna razloga za spremembo stališč sodne prakse in s tem za različno obravnavo upravičencev, o katerih zahtevkih do tedaj še ni bilo pravnomočno odločeno, v primerjavi z upravičenci, ki jim je bilo premoženje vrnjeno pred uveljavitvijo izpodbijanega pravnega stališča. Upravno sodišče naj bi izpodbijano odločitev utemeljilo na napačni razlagi, da FIP in izvedbeni predpisi urejajo odškodnino za odvzeto premoženje. Vprašanje odškodnin za premoženje, ki je bilo podržavljeno na podlagi Odloka AVNOJ, naj bi urejala le Državna pogodba o vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije z dne 15. 5. 1955 (Uradni list FLRJ, MP, št. 2/56 – ADP), nikakor pa ne FIP, ki naj bi v razmerju med pogodbenicama ZR Nemčijo in Republiko Avstrijo urejala le, katera od njiju je pristojna za odobritev socialnih in izravnalnih izplačil. Namen FIP in izvedbenih predpisov naj ne bi bila ureditev izplačila odškodnine za premoženje, ki je predmet vračanja na podlagi ZDen, temveč izplačila socialno naravnane in po višini omejene odškodnine, katere namen naj bi bil prizadetim osebam, ki so utrpeli škodo za odvzeto, izgubljeno ali uničeno gospodinjsko opremo ali predmete za opravljanje poklica, olajšati začetek življenja v Republiko Avstriji. Na tak namen FIP in izvedbenih predpisov (zlasti Zakona o prijavi škode in UVEG) naj bi kazala tudi ureditev UVEG, po kateri so bile do te odškodnine upravičene le osebe, ki so to škodo prijavile, če so hkrati izpolnjevale tudi vse z

UVEG določene pogoje (med drugim tudi dohodkovni cenzus). Zato pritožnica meni, da razlaga, po kateri navedeni pravni akti pomenijo pravno podlago v smislu drugega odstavka 10. člena ZDen, z vidika te zakonske določbe ni sprejemljiva.

4. Senat je ustavno pritožbo zoper sodbo Upravnega sodišča sprejel v obravnavo (1. točka izreka).

5. Senat ustavne pritožbe zoper sklep Vrhovnega sodišča ni sprejel v obravnavo, ker niso izpolnjeni pogoji iz drugega odstavka 55.b člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) (2. točka izreka).

6. Senat Ustavnega sodišča je ta sklep sprejel na podlagi drugega odstavka 55.b člena ZUstS v sestavi: predsednica senata dr. Špelca Mežnar ter člana dr. Matej Accetto in dr. Jadranka Sovdat. Sklep je sprejel soglasno.

dr. Špelca Mežnar
Predsednica senata